

International Organization for Migration (IOM)

The UN Migration Agency

ШИЛЖИЛТ ХӨДӨЛГӨӨН МАЛЧДЫН АМЬДРАЛД

Impact of disaster-driven migration on the lives of Mongolian herders

2018

Байгаль цаг уурын өөрчлөлт монгол орны бэлчээрийн мал аж ахуй буюу малчдын амьдралд хэрхэн нөлөөлж байгаа талаар гамшигийн нөлөөтэй шилжилт хөдөлгөөн буюу “Шилжилт хөдөлгөөн малчдын амьдралд” гарын авлагыг бэлтгэн хүргэж байна.

Байгаль цаг уурын өөрчлөлт, хүний буруутай үйл ажиллагаанаас шалтгаалан тохиолдож байгаа гамшиг осол, аюулт үзэгдлийн тоо нэмэгдэж, давтамж нь ихсэж байна. Монгол улсын хэмжээнд сүүлийн 10 жилийн хугацаанд 39,000 гаруй удаагийн аюулт үзэгдэл, осол тохиолдож, үүний улмаас 2159 хүн амь насаа алдан, 13,1 сая толгой мал хоргодож, 950 тэрбум төгрөгийн хохирол учирсан байна. Түүнчлэн зонхилон тохиолддог гамшиг осол, аюулт үзэгдлийн тоо баримтаас дурдвал 2007-2017 онд 2216 удаагийн ой хээрийн түймэр, 245 удаагийн хүчтэй салхи шуурга, 250 удаагийн үер, 8 удаагийн зудын тохиолдол бүртгэгджээ.

The frequency of natural and human-induced disasters has increased significantly over the past decade. Over 39,000 incidents involving casualties have resulted in the deaths of 2159 people, 13.1 million animals and damages amounting to MNT 950 billion. Between 2007 and 2017, the natural disasters that affected Mongolia most frequently included forest fires (2216), strong winds (245), floods (250) and dzud (8).

2007-2017 онд

ТОХИОЛДСОН ГАМШИГ, ОСОЛ АЮУЛТ ҮЗЭГДЛИЙН ТОО

2216

ой хээрийн түймэр

245

хүчтэй салхи шуурга

250

үер

8

зуд

Number of incidents and hazards in 2007-2017

- **2216 forest fires**
- **245 strong winds**
- **250 floods**
- **8 dzud**

<i>Отор нүүдэл хийх шалтгаан</i>	<i>Reason for migration</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Ган буюу хуурайшилт ихэссэн - Газрын гарц тааруу - Бэлчээрийн даац хүрэлцээгүй - Усны хомсдол үүссэн - Зуд буюу цас их орсон 	<ul style="list-style-type: none"> - Persistent drought - Inadequate forage in the grasslands - Overgrazing due to overcrowding of animals - Water scarcity - Occurrence of dzud

<i>Отор нүүдэл хийхэд тулгардаг асуудал</i>	<i>Challenges faced by migrating herders</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Очсон газраасаа хөөгдөх - Бусдын өвөлжөө, хаваржаа түрээслэх - Малыг нь холих, хүлгайлах - Бэлчээр, худаг усаа булаацалдах - Хүн бүлийн хүрэлцээ муу - Малын хөлийн болон бэлчээр ашигласны төлбөр төлөх - Байнгын отор нүүдэл хийхэд зардал их гардаг - Малчдын хооронд үл ойлголцол үүсдэг 	<ul style="list-style-type: none"> - Eviction from the land due overcrowding - Renting winter and spring camp in destination places - Livestock theft - Dispute over pastoral land and wells - Insufficient numbers of people to work - Forced to pay animal tax to use the pastoral land - High cost associated with moving for otor (nomadic movement) - Dispute between herders

**Mr. D. Chinbat,
a herder of Sergelen soum**

Photographer B.Orgon, 2018

Төв аймгийн Сэргэлэн сумын 4-р багийн малчин Д.Чинбат 30 орчим жил мал маллаж байна. Төв аймгийн Бүрэн сумын уугуул тэрээр 10 гаруй жилийн өмнө Сэргэлэн суманд шилжиж иржээ. Д.Чинбат гуайнх гурван хүүхэдтэй. Гэхдээ хүүхдүүд нь боловсрол, соёл эзэмшин аймгийн төвд ажиллаж, амьдардаг. Хүн бүл цөөтэй учраас мал маллах, отор нүүдэл хийхэд хүндрэл бэрхшээл гардаг байна.

D. Chinbat, a herder of 4th Bag of Sergelen soum in Tuv Province has been living on herding for more than 30 years. A native of Buren soum in Tuv province, D. Chinbat moved to Sergelen soum more than 10 years ago.

D. Chinbat has three children who live in aimag centres in order for them to attend school. As there is no one in their family who is formally employed, their only means of livelihood is herding and moving around the countryside in search of pastures.

МАЛАА ЗАРААД ТӨВ БАРААДАНА

Олон улсын шилжих хөдөлгөөний байгууллага, Онцгой байдлын газартай хамтран хэрэгжүүлж буй төслийн явцад тэмдэглэв.

Малчин Доржготовынх Баянхонгор аймгийн Бууцагаан сумын уугуул. Амьдрал ахуй тэгширсэн, тохитой тухтай, мал идээ сайтай, ажилсаг хөдөлмөрч айл. 3 хүүхэдтэй, хүүхдүүд өсөж өндийн хоёр нь аймгийн төвд, нэг нь Улаанбаатар хотод сургууль төгсөж, тэндээ төвхнөж үлдсэн. Хүүхдүүдийн сургуулийн зардал, хот газрын өндөр өртөг бүхий амьжиргааны зардлыг хэдэн малын буянаар олон жил дааж гарсан учир эцэг өвгөдөөс уламжлан ирсэн мал идээндээ туйлаас хүндлэлтэй ханддаг.

Энэ жил тэднийх сунжирсан нүүдэл хийж жил шахам отроор яваа айл. 2017 оны 7дугаар сард нутгаасаа хөдөлж, Баянбулагруу бэлчээр хөөн оторлохоор гарсан. Баянбулагаас Сангийн далайруу шилжин нүүдэллэж, дамжин нүүдэллэж явсаар 2018 оны 3 сард Баянхонгор аймгийн Гурванбулаг сумын нутагт отор хийж явахтай нь тааралдсан юм.

Гэрийн эзний ярьсанаар, цаг хатуу болно гэдэг нь бүр өнгөрсөн зунаас л мэдэгдэж байсан. 2017 оны хавар салхи ихтэй, хур бороо бага, хуурай гантай байсан учир Бууцагаан болон зэргэлдээ хэдэн сумдын нутагт малын хамар хатгах ногоо бараг гарсангүй. Малчид халуун зунаар урт холын ая даах малаа нийлүүлэн суурь болгож, бэлчээр хөөн хангай өөдөө гарцгаав. Ах дүүсээрээ нийлэн хэдэн өрхийн малыг бөөгнүүлэн нэгэн суурь болгож эрчүүд голдуу отрын гал гаргацгаасан. Хадлан авах гээд ч өвсгүй, мал услах усгүй бүгд хатаж ширгэсэн. Онгож гандсан говьд хүн мал тогтох аргагүй болсон тул хангай өөдөө гарах нь тэдний хувьд ганц зөв зам байлаа. Үүний хажуугаар худалдаанаас

өвс тэжээл худалдан авах, малдаа хээл авахуулахгүй байх, малын өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх тарилга, вакцин хийлгэх, тарга тэвээрэг муу малыг нядалгаанд оруулан хоттой малаа чанаржуулах зэргээр хувь хувьдаа чамгүй бэлтгэсэн аж. Холын оторт явахад бензин тос, хоол унд, дулаан хувцас хунар бэлтгэхэд зардал их орно. Мөн зундаа гандуу байснаас сааль алдаж сүү цагаан идээ, хүнс хомс, цагаан идээний борлуулалт муугаас бэлэн мөнгө хомс байв. Иймд олон ч айл банкинд зээл тавьсан, манайх мөн зээл авсан гэлээ.

Ийм бүх хүнд нөхцөл байдлыг даван гарахаар бараг жилийн турш өөр аймаг сумын нутаг дамжин нүүдэллэхэд амаргүй. Очсон газрын малчид иргэд мөн л бэлчээрийн хомсдолоос шалтгаалан хажиглах байдалтай, бэлчээрийн маргаан тасрахгүй, сумын захиргааны зүгээс бэлчээр чөлөөлөхийг шаардсан мэдэгдэл шаардлага байсгээд л ирнэ. Бэлчээр ашигласаны төлбөр төлнө. Отроор яваа малчид нутгийн иргэдтэй зохицох, өвөлжөө бууцыг нь түрээслэх, худ ураг, ах дүү, найз нөхдийн холбоо хэлхээг түшиглэн нүүдэллэх гэх зэргээр өөрсдийн зүгээс боломжтой гэх бүх л арга саамыг хайна. Бүр зарим айл, өрх салган бүртгүүлж, нэг өрхийн гишүүд өөр өөр суманд бүртгэл шилжилт хийлгэн, цаг хүндэрвэл нүүж суурьших хэд хэдэн газрыг товлон бэлтгэдэг гэнэ.

Доржготов эхнэрийн хамт хоёул 30 шахам жил мал маллаж байгаа, мал идээ өсөхийн хэрээр ажиллах хүн хүч дутагдаж байгаа, хүүхдүүд нь малчин байхаас татгалзсан, мөн өөрсдийн нь нас ахиж буй зэргийг харгалзан 2017 онд бод малаа сууриар нь борлуулан дан ганц бог маллах болжээ. Гэтэл энэ жилийн ган зудын байдал тэднийг ирээдүйнхээ амьдрал ахуйг эрс өөрчлөх шийдвэрт хүргээд байгааг хуучлав. Одоо эднийх мянга гаруй бог талтай, түүнийгээ сууриар нь борлуулаад төв бараадана гэлээ. Төвд очоод нэг ачааны тэрэг авна, Доржготов түүгээрээ хот хоорондын ачаа тээвэрлэх бодолтой, харин эхнэр нь товлосон төлөвлөсөн ажилгүй, ач зээгээ харж хүүхдүүддээ туслах байх хэмээн ирээдүйгээ төсөөлж буй гэнэ. Байгаль, цаг уурын өөрчлөлт уурга шилбүүрээ орхин хот бараадахыг малчдад тулгаж буйн нэгэн жишээ ийм ажээ.

THE CLIMATE CHANGE FORCES MONGOLIA'S HERDERS TO MIGRATE TO CITIES*

After 30 years of livestock herding Dorjgotov considers becoming a truck driver.

Bayankhongor aimag, March 2018 - Dorjgotov's family are natives of Buutsagaan soum of Bayankhongor aimag. Up until very recently it was a comfortably settled, industrious family, owning numerous heads of livestock and enjoying a lavish produce.

Dorjgotov has three grown up children; two of them have settled in the aimag centre and one in the capital city Ulaanbaatar, after graduating from a university there.

The family reveres livestock herding as a traditional occupation and lifestyle transferred to them by their ancestors. The family was able to cover education tuition fees for their children and pay for high living expenses in the city and aimag centres all due to livestock herding.

Dorjgotov's family has been on the move for about a year now. They left the native land in July 2017 to move to Bayanbulag soum in search of better pastures. From Bayanbulag, they travelled to Sangiin Dalai further moving to Gurvanbulag soum of Bayankhongor aimag in March 2018.

As the family head says, it was obvious from last summer that hard times are coming. Because of drought that started in Buutsagaan and in the nearby soums in spring of 2017, there grew hardly any grass for livestock to feed on. There was not enough grass for preparing fodder and no water as water sources dried out. Since neither animals nor people could stay in the dried out desert, the only choice was to move to "khangai", a more mountaneous area away from the desert. So the herders, mostly relatives and family members, collected and united their livestock, choosing animals who could overcome long travel to mountaneous areas in the summer heat. Mostly men took the livestock to the remote pastures. Whilst migrating, the herders had to take care of purchasing fodder for the animals, restricting breeding, administering vaccinations to prevent animals from

diseases, culling weak animals and improving the quality of the livestock. When moving on large distances, much more additional spending had to be made including expenditures on petrol, food and warm clothing. Due to drought during the summer, the animals didn't produce much milk, hence milk and dairy products were not available to sell for cash. Dorjgotov says that many families, including his own, had to borrow money from banks.

It isn't easy to be moving from one place to another to overcome all these challenges. The native herders in the host communities aren't very welcoming to the newcomers as they suffer themselves from a lack of pastures. "Hence disputes over using pastures are never resolved and the soum's local governments continue to send us letters demanding us to leave the soum's pastures. We pay a fee for using their pastures," says Dorjgotov.

The herders on the move look for every opportunity to use new pastures: negotiating with the local herders, renting winter camps, using the connections of relatives and friends. Some families even file for divorce and get registered in different soums to be ready to move if times get hard.

Dorjgotov and his wife have been herding for 30 years now. The couple's livestock has been increasing in numbers, demanding more labour and more attention. Dorjgotov sold the large animals in 2017 and is now only left with sheep and goats. "We are getting older and our children chose not to become herders", says the herder and confesses that this year's drought and the severe winter they have endured, the dzud, led the couple to make a decision to change their lifestyle dramatically.

The couple decided to sell out the 1000 heads of small animals they still owned and move to the soum or aimag centre. In the centre, they plan to buy a truck: Dorjgotov is thinking of becoming a driver, transporting goods from the city to the countryside. His spouse does not have any concrete plans yet besides helping her children and raising her grandchildren.

This is just one account of how the climate change is forcing Mongolia's herders to migrate to cities.

These notes were made during the IOM/National Emergency Management Agency's project implementation.

**Mrs. Munkhsukh,
A herder of Sergelen soum**

Сэргэлэн сумын 4-р багийн малчин Ц.Мөнхсүхийн ярьснаар отор нүүдэл хийхэд бэлчээрээ булаацалдах, малын хөлийн татвар төлөх, хэдэн малыг нь хойш, урагш нь хөөж, тууж, бусдын малтай хольдог байна.

Хэдийгээр сум, орон нутгийн удирдлагуудын зүгээс малчдаа эргэж тойрох, сум захиргаатай нь уулзах зэргээр зохицуулалт хийдэг ч малчдын хоорондын маргаан тасардаггүй. Энэ нь газар өмчлөх, худаг ус нь хувийн өмчид шилжсэнтэй холбоотой хэмээн учирлаж байна.

Ts. Munkhsukh, a herder of the 4th bag of Sergelen soum says, there are many problems with pastoral migration and local communities put pressure on the migrating herders to leave the land by asking them to pay animal tax to use the land, moving their animals away to remote places, or joining the herder's animals with local animals which results in them losing their livestock.

While the herders are migrating, soum authorities manage to visit the herders and destination authorities to come to an agreement or resolve disputes. However, because land and wells have become privately owned, disputes between herders are often not resolved.

<i>Малчдын даван туулж байгаа арга зам</i>	<i>Herders' strategy to overcome challenges.</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Отор, нүүдэл хийх - Өвс, тэжээлээ нөөцлөх - Малын тоо толгойг цөөлөх, - Хээлтүүлэхгүй байх, - Холын аймгаас хадлан авах - Танил тал, найз нөхөд, ах дүүгээ бараадах - Малаа тарга, тэвээрэг авахуулахын тулд татвар төлөх - Бусдын өвөлжөө, хаваржааг түрээслэх 	<ul style="list-style-type: none"> - Migrating to other locations - Purchasing hay and fodder - Decreasing heads of animals - Restricting breeding of animals - Preparing hay from areas where there is more grass - Migrating to places where their relatives and acquaintances are - Paying relative tax and land fee in order to fatten their livestock - Renting other's winter and spring camp

Эндээс дүгнэхэд уур амьсгалын өөрчлөлт, гамшгийн нөлөөтэй шилжилт хөдөлгөөнийг зохицуулах бодлого, хууль эрхзүй үгүйлэгдэж байгааг илтгэж байна.

From this perspective, further development of policy and legislation to coordinate climate change and disaster-driven migration is required.

IOM Development Fund
DEVELOPING CAPACITIES IN MIGRATION MANAGEMENT